עַד שַׁיִּכְלֵה הָרֵיתַ. וְאָם יָצָא מֵחֲבֵרוֹ יֹּ מֻתָּר בִּרְבָרֵי תּוֹרָה, מְשׁוּם דְאִי אֵפְשַׁר, שַׁהַתּּלְמִידִים קצַתִם גוֹרָסִים וּקַצַתַם יָשַׁנִים וּמִפִּיתִים בַּתוֹךְ הַשַּׁנַה. יֹאֲבַל ("מ) לְקָרוֹת קָרִיאַת שִׁמַע ("ג) ("ב) אַסוּר עַד שַּיִּכְלֵה הָרֵית:

פ מִי שֵׁאֵינוֹ יַכוֹל לְהָשַּׁמֵר מֵהָפִּיחַ, וּכוֹ סְעִיף אֶחֶד:

ר סִימַן א.

א אַשִּיבִּי הַיּאישׁ הָּלִּל אָ. אֹמָי (אֹ) שַבַּרָי לוֹ (ב) שַׁאָינוֹ יַכוֹל לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ (חֹ) מַלְּהַבְּיהַ עַד שַׁיָּגְמֹר קָרִיאַת שְׁמַע וּתְבְּלַה, אמוטב שַיַעבר (ט זָמַן קָרִיאַת שִׁמַע וּתִפְּלָּה וְלֹא יִתְפַּלֵל מִמַּה שֵׁיִּתְפַּלֵל בְּלֹא גוּף נָקִי, וְאָם עַבַר * זְמֵן תִּפְּלָה, אָנוּס הוּא וּמִתְפַּלֵל מִנְחָה שְׁתַּיִם. וְאָם יֵרָאֶה לוֹ שֶׁיָכוֹל לַצְמֹד עֵל עַצְמוֹ בִּשְׁעַת קריאַת שָׁמֵע, יַנִיתַ תִּפְּלִין בֵּין אַהֶבָה ^(כ)לְקרִיאַת שָׁמֵע. הגה ^(ד)ומָכָרְדְּ עֵלֵיהֶס (טוח:

יִשְׁמֹק וְיִמְמָּין עד שַּיִּכְּלֶה הָרֵיח וְחוֹוֵר וּמְחַפּּלֵל אָם לֹא שְׁהָה כְּדֵי לְגְמֹר אַת בְּלֶה, פְּרִי חָדְשׁ. וְעַיֵּן לְעֵיל סִיּמֶן עח סָעִיף קְטָן כ מה שֶׁבְּתְבְּנִוּ שְׁם לְעָנִין מֵי רגָליִם. [וְעיֵן בִּתְשׁוּבת רמֶ״א סִימֶן צח וּבְסַפֶּר אֵלְיֶה רבֶּה מה שֶׁהַקְשֶׁה עֶלֶיוֹ]: (כ) לַקְרִיאת שָׁמע. אָבֶל טלִית יוכל לְלְבּשׁ וּלְבֶרֶךְ קֹרֶם שֶׁיתְחִיל, דְּהָא מֻמֶּר לְבֶּגֵּם (ע) אָסוּר. דְּאָפְשֶׁר לָצֵאת לחוּץ וְלְקֵרֹא, עָיֶן טָגֵּן אבְרָהָם: (ה) מִלְּהָפִיח וְכוּי. כֶּל זָה דּוְלָא כְּשָׁאֵרע לוֹ מִקְרֵה זָה בְּלְתִּי טָהוֹר בְּשְׁבִיל שׁוּם מאָכֶל שֶׁהִזִּיק לוֹ וְכִיוֹצֵא בְּאֹפֶן שֶׁלֶעֶרֶב בְּוֹדְאִי יוּכל לְהַתְפַּלֵּל בְּגוּף נֶקִי, אְבֶל אָם יֶשׁ לוֹ חֹלִי שֶׁמֵּחְמֶתוֹ מֻכְרָח לְהָפִיח בְּכֶל שֶׁעֶה, יְתִפּלֵל, וּכְשֶׁיֶבֹא לוֹ ההְפֶּחָה

בַּאוּר הַלְּכָה

קּוְמָא לָן סְפַּק צוֹאָה בָאשְׁפָּה אְסוּרָה. וְנִרְאֶה לִי דְּאָם בְּרֹב היָמִים נְסְתּלֵק מְמֶנָה הָרֵית רע, מֶתָּר אָם הִיא בְּדוּקָה מְצוֹאָה, וְאף דִּבְצוֹאָה קַוְמָא לָן סִימָן פּב דּאְסוּרָה עד שֶׁתְהַא נִפְּרֶכֶת דְּאָז חְשִׁיכָה כְּעִפְּרָא בְּעַלְמָא, שָׁאנֵי הָכָא דְּאשְׁפָּה הְלֹא הִיא עָפָּר מֵעָקָרָה, וְרק אְסוּרָה וֹחְשִׁיכָה כְּצוֹאָה מִשּעם הָרֵיח, וּמְמֵילָא בְּשַׁנְסִתלֵּק הָרֵית חוֹזָרֵת לְהִיוֹת עָפָר, כֵּן נִרְאָה לֹעַנְיִּוּת דּעָתִי:

א א מוטב שַיַּעֲבֹר זְמֵן קָרִיאַת שְׁמֵע וּתְפִּלָּה. עיַן בּמִשְׁנָה בְּרוּרָה השעם כִּי * אַ ַ גָּגאי הוּא וָכוּ׳, לָקּטָתִּי זָה מִדְּבָרֵי עָבוֹדת היּוֹם, וּלְעֵיל בָּסִימַן לֹח סַעִיף ב הְבָּבְאוּר הגְּרָ״א משְמע דְּטעם השֻׁלְּחָן עָרוּדְּ עָקָּר הוּא דְּקְרִיאת שְמע וּתְפִּלָּה צַרִיכִין לְהַיוֹת בַתְפַּלִּין, וְכַאן אִי אָפַשַׁר בַּתְפַּלִין, עיָן שַׁם. וּלְפִי זֶה בַּתְפַּלֹת המְנָחָה שֶׁבְּלָאו הָכִי אֵין אָנוּ מְנִיחִין תְּפִּלִּין, וְכֵן בִּקְרִיאת שְׁמע שֶׁל ערְבִית ותפלתה, אף שאין יכול לשמר עצמו מלחפית אף על פי כן יקרא קריאת שָׁמע וְיִתְפּלֵל בּוְמנָה, וּכְשָּיִצְטָרֵךְ לְהָפִיח יִפְסֹק עד שַיִּכְלֶה הָרֵיח. אך לְדְבְרֵי בֶּלֶּם יִקְשֶׁה טעם השֻׁלְחָן עַרוּךְ, הִּלְדְבְרֵי עְבוֹדת ה∗וֹם קַשֶּה, וְכִי מִ∈ְּגֵי חְשָׁשָׁא דּהְפַּתָּה יְבִשֵּל לְגמְבִי אֶת המִצְנָה, הְלֹא אָנוּס הוּא בָּזֶה, יִתְפּלֵּל, וּכְשֶׁיּוְדּמֵן לוֹ הָאנֶס יפּסִיק בָּאָמָצע עד שַׁיָּכַלֶּה הַרֵיח, וּכְמוֹ שַׁהַקְשַׁה בַּאָמַת הפָגן גְּבּוֹרִים, וְכֵן לְטעם הגָּרִ״א גם כֵּן קשֶׁה, וְכִי מִפְּגֵי שֶׁלֹא יָכוֹל לְקיַם קְרִיאת שְׁמע וּתְפִּלָּה עם תְּפִלִּין יְבַשֵּל על יְדֵי זֶה לְגמְרֵי הקְּרִיאת שְמע וּתְפִּלָּה, וְהְלֹא הלְבוּשׁ הְרְתִיב לָגוּ הדִבוּר בָּזֵה בִּסִימָן גח וּפָשוּט לוֹ כְּבֵיעָתָא בְּכוּתְחָא, דְּבִמָקוֹם שֵׁהָאָדָם אָגוּס וָלֹא יָכוֹל לִקיַם מִצְוּת תִּפִּלִּין לֹא יִבשֵּל בִּשְׁבִיל זֵה קְרִיאת שָׁמע וּתִפִּלָּה בִּזְמנָה, עיַן שָׁם. וּפָשׁוּט לִי דְּמִשׁוּם זֶה כָּתב הגְּרַ״א בְּסִימָן זֶה אֵינוֹ גִרְאֶה כֵּן לֹחְלֶכָה, אַדְ לְכֵלֵי עָלְמָא אֵין הֹדִין הזֶּה דְּשֶׁלְחָן עָרוּדְ אָמוּר אֶלָּא אָם ודאי יָפִּיח בְּאֶמְצע, אָבֶל מַחְשָׁשָא דְשָׁמָא יָפִית בְּוֹדאי אֵין נָכוֹן לְבשֵל בִשְׁבִיל זֶה אִפְלוּ תְּפְלָּה בְּצִבּוּר, וְיֵשׁ לְהָאָדָם לְכִהְּחִלָּה רק לְבְחֹק אֶת עצְמוֹ, וְיוֹתֵר אֵין עֶלָיוֹ חִיּוֹב כְּלֶל:

משנה ברורה

לָהַרְתִיק מִלְפָנֵיהַ כִּמִלֹא עֵינָיו, וַאַפְּלוּ 🚯 אָם יָדוּעַ לוֹ שַׁאֵין בָּה צוֹאָה ומֵי רַגְלַיִם, וְהוֹא כֹּיּי מָן הַתּוֹרָה. זֶה הַכְּלֶל, כָּל רֵיתַ רַע הַבָּא מִדָּבֵר הַפַּסְרִיתַ כַּיוֹצֵא בְּאֵלוּ שַׁנִּתְפַּרְשׁוּ שַׁיַשׁ לוֹ עִקַר, מַרְחִיקִין מִמֵּנָה כְּדִין צוֹאַת אָדָם. דְּכִכְלַל וְהָיָה מַחֲנֶיךְ קָדוֹשׁ הַם, כְּלוֹמֵר, שֶׁאִם מֵגִּיעַ אֵלָיו הַרִיתַ רַע אֵין מַחַנֵהוּ קָדוֹשׁ וְאָסוּר לְקְרוֹת [לְבוּשׁ]: 🖰 (ד) מַתָּר בְּדְבְרֵי תוֹרָה. מְשׁוֹם כּיּ דְרֵיתַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עָקָר הוֹא אָסוֹר רַק מִדְרַבָּנַן, לְכַךְ לא גַּזְרוּ בָּזָה מִפְּנֵי בִּטוּל תּוֹרָה. וְעַיֵּן מָגַן אַבְרָהָם: (לֹא) לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע. אוֹ שׁ לְּכָרֶךְ שׁוּם בְּרָכָה: (לֹב) אָסוּר עַד וְכוּ׳. דְּאֶפְשָׁר לָצֵאת לַתוץ וְלִקְרוֹת. וְכָתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה, דְּאִם הוּא רוֹצֶה יָכוֹל לְהַרְתִיק לְמָקוֹם

יַשֶּׁלֹא נִשְׁמֵע שָׁם הָרֵית וְדֵי וְאֵין צָרִיךְ אַרְכַּע אַמּוֹת: אַ שֶׁבֶּרָי לוֹ. לְאַפּוּקִי אָם אֵינוֹ בָּרִי לוֹ, וְהוּא מַשְׁהָא עַצְמוֹ מַחֲשְׁשָׁא 🔀 (א) שֶׁבָּרִי לוֹ. רְשֶׁמֶּא יָבֹא לְהָפִּיתַ בְּאֶמְצֵע, שֶׁלֹא כַּדִּין הוא עוֹשֶה: (ב) שֶׁאֵינוֹ יָבוֹל וְבוּ׳. רוֹצֶה לוֹמֵר, אֲפִלוּ אִם לֹא יֹאמֵר רַק קְרִיאַת שְׁמֵע וּתְפִּלָּה לְבַד גַּם בַּן לֹא יוֹכַל לְהַעֲצִיר עַצְמוֹ מִלְהָפִיתַ בְּאֶמְצֵע, דְאִי לָאו הָכִי יוֹתֵר טוֹב לַצַשוֹת בָּךְ מִלְבַמֵּל לְגַמְרֵי תִּפְּלַת שְׁמוֹנֶה צֶשְׁרֵה: (ג) וְמֵן קְרִיאַת שַׁמַע. הָאַתַרוֹנִים 🚓 הָסְכִּימוּ דְּאֵין לוֹ לַעַבֹר זְמַן קָריאַת שְׁמַע שֶׁהוּא דְאוֹרַיִתָא מִשׁוּם זָה, וְגַם סּ בִּתִשׁוּבַת הַרֹא״שׁ שַׁמְּמֵנָה מִקוֹר הַדִּין לֹא ַנְזְבֵּר שָם קָרִיאַת שְׁמֵע, וּבְמָגֵן גִּבּוֹרִים כָּתַב דְּהוּא רַק שִׁגְרָא דְּלְשָׁנָא, וּרְאָיָה, דִּבְסִימָן לח סָעִיף ב אִיתָא גַם כֵּן זֶה הַדִּין וְלֹא נִזְכַּר שָׁם רַק תִפּלָה לְבַדָּה, וְגַם בָּאן סִיֵּם רַק בִּתִפּלָה לְבַדָּה, וְבַנָּנַת הַשַּׁלְחָן עַרוּך רַק לומר דעל ידי זה ישנה הנהנתו שמתפלל תמיד קריאת שמע ותפלה בּזְמַנָּה, אֶלָא יִקְרָא קָרִיאַת שְׁמַע לְבַדָּה (4) עם בּרְכוֹתֶיהָ וְלֹא יִתְפַּלֵּל, כִּי

בּתִפּלָה הוא עומֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶּה, וּגָנַאי בָּדוֹל הוא לְהָפִית אָז, אֲבֶל קְרִיאַת שְׁמֵע אֵינוֹ כִמְדַבֶּר עם הַמֶּלֶךְ אֶלֶא שֶׁמְלַיֵם בְּזֶה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרָךְ, וְאַף שַּיקָרָא קָרִיאַת שָׁמַע בְּלִי מְפּלִּין, שֶׁהַתְּפּלִין צָרִיכִין גוף נָקִי, לֹא יַמְמִין וְיַצֶבר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לִקְרוֹתָה בִּתְפּלִין, אֶלֶּא מָתִי שְׁיּבַּל לְהָנִית תְּפִּלִין בַּיֹם יְנִיחָם: 🕻 וֹמְבֶּרֶךְ עֲלֵיהָן, וְתַבֶּף אַתַר קְרִיאַת שְׁמַע יַתְלְצֵן, יוּ אֲבֶל הַשְּלִית יָכוֹל לְלָבְשׁוֹ וּלְבֶרֶךְ עָלִיו לְדֶם שְׁיַּתְתִיל הַבְּרָכוֹת, וְגַם יובַל לְלָבְשׁוֹ בֵּל הַיּוֹם שָׁאֵין צָרִיךְ גוּף נָקִי לְצִיצִית. ומִיהוּ, כּיּ אָם לֹא הַנִּיהַ הַשַּׁלִית מֹקֹדֶם וּבָא לוֹ בֵּין אֲהַבַּה לְקְרִיאַת שְׁמַע, יַכוֹל לְהַנִּיהַ בְּלֹא בְּרָכָה, דְּלְבִישָה לֹא הָוִי הַפְּסֵק. וְכַל זַה הּ בִּשָׁאַרַע לוֹ מְלֶרָה זָה בִּשְׁבִיל שוֹם מַאַכַל שְׁהַזִּיק לוֹ וְכִּיוֹצֵא, בִּאֹפָן שַׁלַעֵּרָב בְּוַדַּאִי יובַל לְהַתְפַּלֵּל בְּגוֹף נַקּי, אַבֶּל מִי שַׁרָגִיל בְּכָךְ, שַׁיֵשׁ לוֹ חֹלִי שַׁמַחַמָּתוֹ מֻכְּרָח לְהַפִּיחַ בְּכָל שַׁצָה, וְאִי לֹא יִתְפַּלֵל נִפְטָר מִן הַתִּפּלָה לְעוֹלְם, מַתָּר לוֹ לְהָתְפַּלֵּל בְּלֹא גוּף נַקי, דְּלֹא אָתַי אָסוּר הַפָּתָה שֶׁהוּא רַיתַ רַע שָׁאֵין לוֹ עַקָּר, דְּהוּא רַק אָסוּר דְרַכָּנָן, וְדָתֵי לְקְרִיאַת שְׁמֵע דְּאוֹרַיְתָא אוֹ לְתְפִלֶּה שֶׁהוּא מִצְוָה דְרַבִּים, לָכַן יַקָרָא קַרִיאַת שָׁמֵע וְיַתְפַּלֵל וַרִּמֶ״א בָּתְשׁוֹבָה סִימָן צח]. וְהַפְּרִי תַּדְשׁ כָּתַב גַּם כַּן כָּכָה, אַלָא 🛪 דְּהוֹסִיף, דְּרְשְׁיֵגִיעַ לוֹ הַפָּתָה יַפְּסִיק עַד שַׁיַכְלָה הַרִית, כְּמוֹ בַּרִית רָע שַׁאֵין לוֹ עקר דפּוֹסֶק, וַתְּזֹר וִיתְפַּלְל, וְהַפּרִי מְגַדִים נְסִתְּפֹּק עוד, דְאִפְשַׁר דְּשֵׁרִי לוֹ בְּכָהַאִי גַּוֹנָא לְהַנִיתַ תפּלִין גַּם בַּן, דְהַאִיךְ יַצַקר לְעוֹלֶם מָצֵוֹת צַשַּה דָאוֹרַיָתָא דָתִפּלִין, עַק שָׁם. וַנַרְאָה לִי דְּכַנְנַת הַפְּרִי מְנָדִים רַק הַהַנָּתָה עַל אֵיזוֹ רְגַעִים, וַרֶק כְּדֵי לְקַיֵּם הַמְּצֵוֹת עַשָּה, דִּיוֹתֵר מִזָּה בְּוַדֵּאי אָסוּר, וָאִם אֵין יָכוֹל לְהַעַצִּיר עַצְמוֹ מִלְהַפִּית עַד כְּדֵי שַׁיִּנִית הַשֶּׁל יַד וְהַשֶּׁל רֹאשׁ, יִנִיתִם כּּי אָתָד. וּלְענִין בְּרֶכָה, נְרָאֵה לִי 🕫 דְּלֹא יְבָרֶף עַלִיתֶם. בָתַב רָמֶ״א בִּתְשׁוּבָה סִימֶן צַח, מִי שֶׁיֶשׁ לוֹ חֹלִי שֶׁמְשִּפְטַף תַּמִיד מֵי רַגְלַיִם לְאָנְסוֹ, וָאִם בַּן לֹא יוּכַל לְתַתְפַּבֶּל לְעוֹלְם, ַיֵשׁ לְהַתִּיר לַצַשׁוֹת לוֹ בָּגֶד סְבִיב אָבֶרוֹ וַהַבְּגַדִים הַעָּלִיוֹנִים יְהִיוּ נִקִּים, וִיְבָּנָס לְבֵית הַבְּנַסֶת וְיִתְפַּלֵּל, וּבִשְׁעַת הַשָּׁפַת מֵי רַגְלִים יַפְּסִיק וְאָחֵר כַּדְּ יתפלל, ודוקא שלא הצרך לטפטף בשצה שמתחיל להתפלל, ואף על פי שיודע שבתוך תפלתו יצטרך לטפטף וכוי, עין שם:

שער הציון